

Minimabeleid van de gemeente Drechterland

De arme kant van Drechterland

Gemeente
Drechterland

Werk & Inkomen
september 2009

Inhoud

Inleiding	2
Hoofdstuk 1 Minimabeleid algemeen	3
Hoofdstuk 2 Bijzondere bijstand	4
Hoofdstuk 3 Langdurigheidstoeslag	9
Hoofdstuk 4 Pluspremie	9
Hoofdstuk 5 Collectieve ziektekostenverzekering	10
Hoofdstuk 6 Schuldhulp	11
Hoofdstuk 7 Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	11
Hoofdstuk 8 Bereiken doelgroep en terugdringen niet-gebruik	12
Hoofdstuk 9 Wensen en mogelijkheden	13
Overzicht alle voorstellen	15

Inleiding

Voor u ligt de notitie Minimaregelingen van de gemeente Drechterland.
Sleutelwoord in dit verhaal is Participatie oftewel meedoen!

Naast het investeren in re-integratie op de arbeidsmarkt en duurzame uitstroom naar werk, zet de gemeente Drechterland ook in op goed minimabeleid. Armoede zorgt voor sociaal isolement en achterstand en staat participatie in de weg.

Wij staan een ruimhartig armoedebeleid voor dat zoveel mogelijk op de persoon wordt afgestemd. Er moet dus ruimte zijn voor maatwerk. Burgers met een laag inkomen kunnen een beroep doen op de verschillende voorzieningen waardoor het meedoen in onze samenleving een stuk makkelijker wordt. En dat is van belang, want het gaat om participatie.

Onder het minimabeleid valt de bijzondere bijstand, de langdurigheidstoelage, de pluspremie, de collectieve ziektekostenverzekering, de schuldhulpverlening en de kwijtschelding gemeentelijke belastingen. In deze notitie zijn alle regelingen op een rij gezet, geëvalueerd en op actualiteit bezien. Er worden voorstellen gedaan om het beleid te herzien met als doel het, waar mogelijk, te verbeteren.

De rekenkamercommissie heeft eind 2008 een rapport uitgebracht over het huidige minimabeleid. Bevindingen van de onderzoekers:

- De bijzondere bijstand en de langdurigheidstoelage zijn wel indicatoren in de programmabegroting, maar er worden geen SMART doelstellingen aan verbonden. Hierdoor is het voor het bestuur moeilijk beoordelen en sturen.
- Bijzondere bijstand heeft weinig politieke aandacht.
- Er is onvoldoende zicht op de (ware omvang van de) doelgroep.
- Er is sprake van groot niet-gebruik. Met name het stimuleringsfonds wordt genoemd.
- De uitvoering van minimabeleid heeft een lage prioriteit op de afdeling. Dit zou komen door het motto: werk boven uitkering; de aandacht is gericht op re-integratie en daardoor minder op armoedebeleid

Op grond van de uitkomsten van het onderzoek van de rekenkamercommissie en eigen onderzoek binnen en buiten de afdeling zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd voor deze notitie:

- * Verruimen van de inkomensgrens van 100% (naar 120%)
- * Beter bereiken van de doelgroep
- * Bevorderen van maatschappelijke participatie (in het bijzonder die van kinderen.)
- * Vereenvoudigen van regelgeving en uitvoering/administratieve lastenverlichting

Deze notitie vervangt Bijzondere bijstandsbeleid 2007

Anders dan de notitie bijzondere bijstandsbeleid van 2007, bevat deze notitie geen gedetailleerde beschrijving voor de uitvoering. Dit wordt apart vastgelegd in werkinstructies op de afdeling.

Ook de toeslagen bijzondere bijstand voor levensonderhoud zijn uit deze notitie gelaten. Bijzondere bijstand voor levensonderhoud is geregeld in de wet. De toepassing ervan wordt vastgelegd in een werkinstructie op de afdeling.

In deze notitie:

In hoofdstuk 1 wordt een algemeen beeld geschetst van het minimabeleid en de huidige ontwikkelingen op dit (algemene) gebied. Hoofdstuk 2 gaat in op bijzondere bijstand, een groot onderdeel van het gemeentelijk minimabeleid beleid. De verantwoordelijkheid van bijzondere bijstand ligt bij het college. Hoofdstuk 3 behandelt de langdurigheidstoelage. In april 2009 is hiervoor een nieuwe verordening vastgesteld in de raad. In hoofdstuk 4 wordt voorgesteld de pluspremie te handhaven. De pluspremie is een jaarlijkse toeslag voor mensen van 65 jaar en ouder. De collectieve ziektekostenverzekering die wij bieden aan mensen met een minimuminkomen wordt beschreven in hoofdstuk 5. In hoofdstuk 6 vindt u de evaluatie van de schuldhulpverlening, waarvan de uitvoering is uitbesteed aan Kredietbank Noordwest. In hoofdstuk 7 gaan wij in op de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Deze regeling wordt uitgevoerd door de afdeling Financiën, maar is niettemin een onderdeel van het gemeentelijk minimabeleid. Hoofdstuk 8 behandelt het bereiken van de doelgroep en de onderbenutting van de verschillende regelingen. Een belangrijk aandachtspunt in het rapport van de rekenkamercommissie. In hoofdstuk 9 proberen wij een inschatting te maken van de gevolgen van het voorgestelde nieuwe beleid en vooral de financiële consequenties aan u voor te leggen. Tot slot worden alle voorstellen uit deze notitie voor u op een rij gezet in hoofdstuk 10.

Hoofdstuk 1 Minimabeleid algemeen

Het Rijk is verantwoordelijk voor het algemene, generieke inkomensbeleid en stelt het sociaal minimum - en daarmee de uitkeringsnorm- vast. Ook stelt het Rijk voorwaarden vast om in aanmerking te kunnen komen voor kwijtschelding van bepaalde belastingen.

Gemeenten kunnen daarnaast voor inkomensondersteuning zorgen door het verstrekken van bijzondere bijstand. Dit is omdat de vastgestelde (minimum)norm door bijzondere omstandigheden in het individuele geval niet altijd voldoende is om bepaalde noodzakelijke uitgaven te doen. Gemeenten zijn hierbij gebonden aan wettelijke regels voor inkomensondersteuning.

In 2008 is door het Rijk eenmalig een uitzondering gemaakt om het amendement Tang/Spekman te kunnen uitvoeren. Mensen met een inkomen tot 120% konden op grond van dit amendement eenmalig een extraatje krijgen van € 50. De gemeente Drechterland heeft dit amendement uitgevoerd.

Om armoede tegen te gaan, zijn er een aantal maatregelen genomen. Zo moeten de inkomensafhankelijke arbeidskorting en combinatiekorting van de belastingdienst armoede onder werkenden tegengaan. De invoering van het kindgebonden budget zorgt er voor dat gezinnen met een laag of middeninkomen er op vooruit gaan. Via campagnes en websites worden burgers door het Rijk op beschikbare voorzieningen gewezen. Ook is aangekondigd dat de toeslagen vereenvoudigd worden.

Verruiming regels

Per 1 januari 2009 zijn de mogelijkheden voor categoriale bijzondere bijstandsverlening verruimd. Categoriale bijzondere bijstand is nu ook mogelijk om kinderen deel te laten nemen aan belangrijke maatschappelijke activiteiten, zoals sport, cultuur of andere activiteiten. Gemeenten mogen bijstand verstrekken voor bijvoorbeeld een sportabonnement of een computer.

Ook is de langdurigheidstoeslag verruimd. Meer mensen kunnen hiervoor in aanmerking komen.

Voor gemeentelijke inkomensondersteunende regelingen die niet onder de bijzondere bijstand vallen, gelden dezelfde voorwaarden en beperkingen als voor categoriaal beleid.

Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg)

Per 1 januari 2009 geldt de Wtcg en is de regeling buitengewone uitgaven afgeschaft¹. De Wtcg bestaat uit:

1. algemene tegemoetkoming

Chronisch zieken en gehandicapten ontvangen van het CAK (Centraal Administratie Kantoor) jaarlijks automatisch een algemene tegemoetkoming. De hoogte hiervan hangt af van de te verwachte extra kosten als gevolg van de ziekte of handicap en varieert van € 150 tot € 500.

2. korting op de eigen bijdrage

Mensen die vanuit de AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten) of WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) hulp ontvangen, krijgen een korting op hun eigen bijdrage.

3. nieuwe fiscale regeling

Deze regeling betreft specifieke zorgkosten zoals voorgeschreven medicijnen, extra kleding en beddengoed.

4. compensatie ouderen en arbeidsongeschikten

Ouderen ontvangen jaarlijks een compensatie van circa € 150. Zij betalen minder belasting door verhoging van de bruto AOW (Algemene Ouderdomswet) en verhoging van de inkomensgrens voor toeslagen van de belastingdienst. Arbeidsongeschikten (vanaf 35% arbeidsongeschikt) krijgen jaarlijks automatisch € 350 van het UWV-werkbedrijf.

Toename beroep op particuliere instanties

Steeds meer mensen doen een beroep op de voedselbanken en andere landelijke of lokale particuliere instanties. Ook in onze regio zijn er instanties actief. Voorbeelden hiervan zijn de Stichting

Leergeld en het Jeugdsportfonds. Deze instanties zijn niet aan regels gebonden en hanteren hun eigen voorwaarden. In Drechteland zelf hebben wij het Stimuleringsfonds. Hierover meer op pagina 6.

Toename schuldenproblematiek

Het CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek) gaf in 2008 aan dat het aantal mensen met problematische schulden de laatste jaren is gestegen. Door de recessie gaan waarschijnlijk meer mensen een beroep doen op schuldhulpverlening en inkomensondersteuning via de gemeente en via de particuliere instanties.

Hoofdstuk 2 Bijzondere bijstand

Volgens de wet kan bijzondere bijstand worden verstrekt voor noodzakelijke kosten die voortvloeien uit bijzondere omstandigheden en die niet vanuit inkomen en vermogen kunnen worden betaald en waarvoor geen beroep kan worden gedaan op een voorliggende voorziening.

De verantwoordelijkheid voor bijzondere bijstandsbeleid is neergelegd bij het college van burgemeester en wethouders. Binnen dit beleid zijn bepaalde basiskeuzes te maken over draagkracht, drempelbedrag, de vorm van bijstand en het onderscheid tussen categoriale en individuele bijstand.

Draagkracht

De gemeente mag zelf bepalen of er rekening wordt gehouden met de draagkracht in het inkomen of het vermogen. En zo ja, welk deel van de middelen bij de vaststelling van de draagkracht in aanmerking wordt genomen. Anders gezegd: gemeenten bepalen zelf of de bijzondere kosten al dan niet kunnen worden voldaan uit de bijstandsnorm, het vermogen, de langdurigheidstoeslag en het inkomen voor zover dit meer bedraagt dan de bijstandsnorm.

In het huidige beleid wordt een inkomensgrens van 100% gehanteerd. Het inkomen boven de grens van de van toepassing zijnde bijstandsnorm dient voor 35% aangewend te worden als eigen bijdrage. Bij het vermogen geldt een grens van 100%. Alles boven het wettelijk vrij te laten vermogen is draagkracht en kan aangewend worden voor de bijzondere kosten. De langdurigheidstoeslag en de pensioenvrijlating van art. 22 Wwb worden bij de draagkrachtberekening buiten beschouwing gelaten.

Verhoging inkomensgrens

Gebleken is dat personen die langdurig een inkomen op of iets boven het sociaal minimum hebben, nauwelijks of geen financiële ruimte hebben om te reserveren voor onverwachte uitgaven. Personen met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum hebben praktisch dezelfde reserveringsruimte als personen met een inkomen op het sociaal minimum. Dit heeft te maken met de extra kosten die zij hebben omdat zij niet of niet volledig in aanmerking komen voor voorzieningen zoals bijzondere bijstand, kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en huur- en zorgtoeslag van de Belastingdienst.

 Voorgesteld wordt de inkomensgrens te verhogen van 100 naar 120%.

Door het toelaten van personen met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum wordt ook de armoedevalproblematiek verminderd. Voorheen gingen bijstandsgerechtigden die gingen werken tegen een loon iets boven het minimumloon er financieel op achteruit, vanwege het mislopen van de langdurigheidstoeslag en andere voorzieningen. Door de inkomensgrens vast te stellen op 120% van het sociaal minimum wordt voorkomen dat personen in een uitkeringssituatie blijven zitten.

Het inkomen boven de grens van 120% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm dient volledig aangewend te worden voor de bijzondere kosten.

Ook bij het vermogen geldt een grens van 100%. Dit wijzigt verder niet.

Financiële consequenties worden uiteengezet in hoofdstuk 9.

Drempelbedrag

Gemeenten mogen een drempelbedrag van maximaal €120,00¹ hanteren en mogen bijstand weigeren als de totale kosten binnen 12 maanden onder deze drempel blijven (art. 35 Wwb). De gedachte hierachter is een beperking van uitvoeringskosten en dat er voor de aanvrager een redelijk klein bedrag voor eigen rekening blijft.

Gemeenten mogen zelf de hoogte van het drempelbedrag bepalen, zolang dit maar niet hoger is dan het in de wet vastgelegde bedrag. Drechterland heeft er in 2007 voor gekozen om geen drempelbedrag in te voeren.

2

Voorgesteld wordt de huidige situatie te handhaven en geen drempelbedrag in te voeren

Een van de uitgangspunten van deze notitie is het beter bereiken van de doelgroep. Met een drempelbedrag wordt er daadwerkelijk een extra drempel neergelegd.

In het huidige beleid wordt gewerkt met een administratieve drempel van € 25,-. Dit wil zegen dat er pas een aanvraag kan worden ingediend wanneer de kosten (opgespaard) dit bedrag te boven gaan. Tijdstip voor deze aanvraag werd bepaald op 1 november. Op grond van de algemene wet bestuursrecht heeft een burger altijd het recht een aanvraag in te dienen en moeten een bestuursorgaan op zo een aanvraag beslissen. We kunnen onze burgers wel verzoeken kleine bedragen op te sparen, maar we mogen dit niet afdwingen.

3

Voorgesteld wordt de administratieve drempel niet meer in het beleid op te nemen.

Vorm van bijstand

Bijstand kan om niet, in natura, als lening of borgtocht worden verleend.

Bijzondere bijstand wordt als leenbijstand verstrekt als:

- de belanghebbende op een korte termijn over voldoende middelen kan beschikken (bijvoorbeeld als gevolg van een echtscheiding of erfenis)
- de aanvraag rechtstreeks het gevolg is van tekortschietend besef of nalatigheid
- de belanghebbende de bijzondere kosten niet vanuit eigen middelen kan voldoen

Bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen wordt in principe verstrekt in de vorm van een geldlening of borgtocht, maar kan onder bijzondere omstandigheden ook om niet verstrekt worden.

Categoriale en individuele bijstand

Er is verschil tussen individuele bijzondere bijstand en categoriale bijzondere bijstand.

Bij *categoriale* bijzondere bijstand kan er van uit worden gegaan dat bepaalde groepen mensen bepaalde kosten hebben. Daarom kan, zonder noodzakelijkheidstoets en zonder toets of de kosten daadwerkelijk zijn gemaakt, een bepaald bedrag worden verstrekt.

Bij *individuele* bijzondere bijstand moet per individu worden bepaald of de kosten noodzakelijk zijn en of ze daadwerkelijk zijn gemaakt. De bijstand wordt verleend op basis van de werkelijk gemaakte kosten.

Aan het verstrekken van de individuele bijzondere bijstand zijn een aantal voorwaarden verbonden.

Los van het feit dat er natuurlijk kosten moeten zijn, moet het gaan om:

- noodzakelijke kosten²
- die voortvloeien uit bijzondere individuele omstandigheden
- die niet vanuit inkomen, langdurigheidstoelage en vermogen betaald kunnen worden en
- er is geen sprake van de mogelijkheid zich te beroepen op een voorliggende voorziening

Ook moet worden vastgesteld of de noodzakelijke uitgaven daadwerkelijk zijn gemaakt.

¹ in artikel 35 WWB gehanteerd drempelbedrag per 1 januari 2009

² Kosten zijn niet noodzakelijk als ze niet zijn/worden gemaakt, er niet kan worden vastgesteld dat ze noodzakelijk zijn, er sprake is van niet-ontvangen inkomsten, er voor een duurdere voorziening is gekozen dan strikt noodzakelijk en als ze voorkomen hadden kunnen worden omdat er een (gratis) alternatief is.

Deze voorwaarden gelden dus niet voor de verstrekking van categoriale bijzondere bijstand. Om duidelijkheid te geven over de mogelijkheden van bijzondere bijstand, is bij wet³ bepaald dat kosten die buiten Nederland zijn ontstaan in principe kunnen worden afgewezen en dat er voor een aantal kosten in ieder geval geen bijzondere bijstand mogelijk is. Het gaat hierbij onder andere om alimentatie, boetes, schade en de vrijwillige verzekeringspremie voor bijvoorbeeld AOW.

De categoriale bijzondere bijstand is met de komst van de WWB grotendeels afgeschaft. Dit omdat verstrekking ervan het landelijke inkomensbeleid doorkruiste, rechtsverschillen tussen gemeenten creëerde en bijdroeg aan de armoedeval⁴.

Wel mogen gemeenten aan chronisch zieken, gehandicapten en ouderen vaste bedragen verstrekken zonder per individu te controleren of de kosten noodzakelijk en daadwerkelijk gemaakt zijn. Ook mag categoriale bijstand in de vorm van een collectieve aanvullende ziektekostenverzekering worden verstrekt.

Per 1 januari 2009 mag bijstand worden verstrekt aan gezinnen met kinderen voor voorzieningen gericht op participatie zonder dat in het individuele geval de noodzaak is vastgesteld en zonder te controleren of de kosten daadwerkelijk gemaakt zijn. Deze categoriale bijstand moet in natura worden verstrekt, tenzij dit de doelmatigheid van de uitkering in de weg staat.

De wet verbiedt ongerichte inkomensondersteuning. Daarom moet wel altijd worden aangegeven waarvoor de inkomensondersteuning bedoeld is. Dat geldt ook voor regelingen die niet betaald worden uit de bijzondere bijstand en deel uitmaken van het eigen gemeentelijk beleid.

4 *Voorgesteld wordt aan gezinnen met kinderen, voor die kinderen een pc te verstrekken in het jaar dat zij naar het voortgezet onderwijs gaan.*

5 *Voorgesteld wordt aan gezinnen met kinderen, die 3 jaar of langer een inkomen hebben op minimumniveau, een premie te verstrekken van € 150,00 per jaar vanaf het jaar dat het kind naar het basisonderwijs gaat tot het niet meer leerplichtig is.*

Op het moment dat een kind naar het voortgezet onderwijs gaat, komt een gezin voor flinke extra kosten te staan. Hoewel een PC tegenwoordig haast tot de algemene kosten hoort, is het voor een gezin met een inkomen op minimumniveau een hele uitgave. Zeker wanneer het gezin al een langere periode op dit niveau leeft, is er geen sprake van reserveringsruimte. In deze tijd is het voor een jongere op het voortgezet onderwijs noodzakelijk om de beschikking te hebben over een computer; deze is onmisbaar voor zijn opleiding. In de praktijk zal er niet meer dan 1 PC per gezin worden verstrekt. Er moet wel een aanvraag voor worden ingediend.

Een categoriaal bedrag van € 150,00 per jaar kan voor gezinnen net dat extra steuntje in de rug betekenen wanneer er kosten gemaakt moeten worden voor de kinderen (denk aan een winterjas of een fiets). Kosten die in principe niet voor bijzondere bijstand in aanmerking komen, maar die participatie van kinderen wel ten goede komt.

Het Stimuleringsfonds

Drechterland kent sinds jaren het Stimuleringsfonds. Dit is een initiatief van de kerken, gesubsidieerd door de gemeente. Het Stimuleringsfonds ondersteunt de minima door een bijdrage te geven in de kosten van de peuterspeelzaal, les gelden van de muziekschool, abonnement voor het zwembad, bijdrage aan schoolreisjes en contributie aan een vereniging. De maximale bijdrage is € 125,- per kind en € 75,- voor een volwassene per kalenderjaar. Het fonds is opgericht vanuit de visie dat iedereen moet kunnen deelnemen aan maatschappelijke activiteiten. Deze visie wordt door ons ondersteund. Wij hebben echter geen invloed op de uitvoering en het gehanteerde beleid van het fonds. Het fonds wordt momenteel gerund door een voorzitter en een penningmeester. De een beoordeelt de aanvragen, de ander betaalt de bijdrage uit. Het Stimuleringsfonds ontvangt jaarlijks subsidie van de gemeente.

³ Zie artikelen 11, 14 en 16 WWB

⁴ Als iemand meer gaat verdienen maar er per saldo niet of nauwelijks op voor uit gaat omdat hij/zij geen recht meer heeft op inkomensafhankelijke regelingen, is er sprake van de armoedeval. Het inkomen stijgt dus wel, maar het besteedbare inkomen niet of nauwelijks.

In de meicirculaire van 2008 heeft de toenmalige staatssecretaris Aboutaleb 40 miljoen beschikbaar gesteld voor kinderen in kansarme gezinnen. Drechterland heeft hiervan 2 keer € 15.000,- ontvangen, voor 2008 en 2009.

Hoewel het Stimuleringsfonds een mooi initiatief is, voldoet het niet meer helemaal aan de eisen van deze tijd. De gemeente heeft een duidelijke rol in het bevorderen van participatie, zeker die van kinderen. Daartoe hebben we een duidelijke opdracht gekregen.

In overleg met alle betrokken partijen zal onderzocht worden hoe wij het Stimuleringsfonds het beste kunnen aanvullen.

Periodieke bijzondere bijstand

Deze bijzondere bijstand wordt verstrekt voor kosten die periodiek gemaakt en betaald worden. Hierbij kan gedacht worden aan kosten van alarmering, pedicure en de huishoudelijke hulp.

Periodieke bijstand wordt voor een jaar toegekend. Na dit jaar moet weer aanvraag worden ingediend en wordt de draagkracht opnieuw berekend. De ervaring leert dat bijstand vaak verstrekt wordt aan mensen die langere tijd op minimumniveau leven en dat elk jaar de draagkracht hetzelfde is, namelijk nihil.

Voorgesteld wordt de draagkrachtperiode te verruimen van 1 naar 2 jaar.

Bijstand voor periodieke kosten kunnen voor de periode van 2 jaar worden toegekend en hoeven dus ook maar een keer per 2 jaar te worden aangevraagd. Dit betekent voor zowel de aanvrager als de gemeente een administratieve lastenverlichting. De aanvrager wordt verplicht wijzigingen in de (leef) situatie in deze periode door te geven.

Uitzondering is bijstand voor woonkosten, omdat hier meestal een verhuisverplichting (binnen een termijn van 6 maanden of een jaar) wordt opgelegd. Draagkrachtperiode wordt dan op de situatie afgestemd.

Incidentele bijzondere bijstand

Feitelijk kan alles in aanmerking komen voor een vergoeding uit de bijzondere bijstand, zolang er sprake is van bijzondere noodzakelijke kosten of van bijzondere omstandigheden. De ervaring leert echter dat er een bijna limitatieve lijst te benoemen is van kosten waarvoor mensen bijzondere bijstand aanvragen. Ter kennisname is een lijst van de meest voorkomende kosten en voorstellen voor de uitvoering als bijlage bijgevoegd.

Aanvragen bijzondere bijstand voor incidentele kosten geven ook vaak een grote administratieve rompslomp. Niet voor de mensen die een uitkering van ons ontvangen, die kennen we en daarvan hebben we alle gegevens voor handen. De mensen die hun minimuminkomen niet via ons verkrijgen, moeten nu veel gegevens aan ons overleggen. Op grond van de WEU (wet eenmalige uitvraag van gegevens) zal dit in de toekomst niet meer kunnen. Alle gegevens waarover wij (kunnen) beschikken, mogen wij niet meer uitvragen.

Dit betekent een andere manier van kijken en werken, maar is uiteindelijk efficiënter. Als wij van deze zogenaamde niet-cliënten, die wel bijzondere bijstand ontvangen, ook IB signalen krijgen, kunnen we tussentijdse wijzigingen zelf tijdig signaleren.

Voorgesteld wordt ook bij aanvragen bijzondere bijstand voor incidentele kosten de draagkrachtperiode vast te stellen op 2 jaar.

Dit betekent dat personen binnen deze 2 jaar op een eenvoudige manier bijzondere bijstand kunnen aanvragen, omdat de draagkracht niet berekend hoeft te worden. We kunnen dan volstaan met een verklaring dat er geen wijzigingen zijn ten opzichte van de vorige aanvraag. Dit kunnen wij dan steekproefsgewijs controleren bij het inlichtingenbureau.

Categoriale bijstand voor chronisch zieken en gehandicapten

Het is voor gemeenten mogelijk categoriale bijstand te verstrekken aan chronisch zieken en gehandicapten. Wij hebben als gemeente in 2007 niet gekozen voor een speciale regeling voor deze groep. Dit betekent natuurlijk niet dat deze doelgroep is uitgesloten van bijzondere bijstand. Hierbij valt te denken aan dieetkosten en bewassingskosten.

Voorgesteld wordt om individuele bijzondere bijstand te blijven verstrekken aan chronisch zieken en gehandicapten in plaats van categoriaal

Omdat niet bekend is hoeveel chronisch zieken en gehandicapten Drechterland telt, is het lastig om in te schatten welke invloed categoriale bijzondere bijstandsverlening zou hebben op de uitgaven en of het een voor- of nadeel voor de doelgroep oplevert. In Drechterland wordt niet vaak bijzondere bijstand aangevraagd voor kosten die gerelateerd zijn aan een ziekte of handicap.

Eigen bijdrage huishoudelijke hulp

De gemeente legt op grond van de WMO eigen bijdragen op voor de kosten van huishoudelijke hulp en voor individuele voorzieningen. Het CAK zorgt voor de inning. De gelden die het CAK int, betaalt het CAK terug aan de gemeente. De geïnde gelden worden aan het WMO budget toegevoegd.

Besloten is om de eigen bijdrage wel op te leggen maar niet te innen bij mensen met een inkomen tot 120%. Het niet opleggen van deze eigen bijdrage is geen optie: als op grond van de WMO geen eigen bijdrage is opgelegd, wordt dit namelijk alsnog vanuit de AWBZ gedaan.

Omdat het CAK het systeemtechnisch niet aan kan om deze bijdrage niet te innen, is besloten om voor deze kosten zo lang bijstand te verlenen aan mensen met een inkomen tot 100%.

Wanneer het CAK de niet-inning systeemtechnisch *we*l kan regelen, is niet duidelijk.

Vanaf 2010 worden de uitvoeringskosten aanzienlijk hoger. De korting op de eigen bijdrage van 33% wordt namelijk achteraf door het CAK betaalbaar gesteld. Hierdoor zal de toegekende bijzondere bijstand achteraf herberekend en verrekend of teruggevorderd moeten worden.

Als er een oplossing voor het systeemtechnische probleem van het CAK wordt gevonden, kunnen de uitgaven en de uitvoeringskosten dalen.

Hoofdstuk 3 Langdurigheidstoeslag

In 2004 is de langdurigheidstoeslag ingevoerd om mensen die langdurig van een laag inkomen leven en geen uitzicht hebben op een beter inkomen, financieel tegemoet te komen. Dit omdat deze groep geen financiële ruimte heeft om te reserveren voor onverwacht hoge en onvermijdelijke uitgaven. De hoogte van deze toeslag lag vast in de wet.

Vanaf 1 januari 2009 is de langdurigheidstoeslag ook bijzondere bijstand en zijn de mogelijkheden van deze toeslag verruimd. Mensen met een baan die langdurig van een minimum inkomen leven en geen uitzicht hebben op een hoger inkomen kunnen hier nu ook voor in aanmerking komen. Op deze wijze handhaaft het Rijk de prikkel om te blijven werken.

Gemeenten moeten, uit oogpunt van rechtszekerheid, bij verordening vastleggen hoe zij invulling geven aan de langdurigheidstoeslag. In ieder geval moeten zij regels stellen over de hoogte van de toeslag en over de invulling van de begrippen langdurig en laag inkomen.

De gemeente is vrij om de hoogte van de langdurigheidstoeslag vast te stellen. Er is voor gekozen om aan te sluiten bij de bedragen zoals die golden t/m 31 december 2008. De bedragen worden vervolgens elk jaar per 1 januari geïndexeerd met het consumentenprijsindexcijfer. In 2009 was dit 2,5%.

Onder het begrip "langdurig" wordt verstaan de referteperiode van 36 maanden. Dit sluit aan bij de door de wetgever gegeven termijn. De minimumleeftijd is door de wetgever teruggebracht van 23 naar 21 jaar. Een belanghebbende is vanaf zijn 18e voor de WWB een zelfstandig rechtssubject.

Onder het begrip "laag inkomen" wordt verstaan een inkomen dat niet uitkomt boven 120% van de voor de belanghebbende van toepassing zijnde bijstandsnorm.

De gemeenteraad heeft op 20 april 2009 de verordening Langdurigheidstoeslag vastgesteld. Er is op dit moment geen aanleiding om wijzigingen in de verordening voor te stellen.

Hoofdstuk 4 Pluspremie

Ons huidige beleid bevat de "pluspremie" voor ouderen. Mensen van 65 jaar en ouder, met een minimuminkomen kunnen jaarlijks in aanmerking komen voor een bijdrage. De pluspremie is afgeleid van de langdurigheidstoeslag, die niet voor 65 plussers toegankelijk is.

Voor mensen van 65 jaar en ouder is het toegestaan categoriale bijstand te verstrekken. Uitgangspunt is dan dat een zekere leeftijd bepaalde kosten met zich meebrengt. Dat blijkt ook uit de aanvragen voor bijzondere bijstand voor verschillende kosten. Als gemeente kun je er voor kiezen hier een soort "gemiddelde" van te nemen en een bedrag vast te stellen dat elk jaar aan de oudere wordt betaald; zonder aanvraag, zonder verantwoording achteraf. Dit betekent natuurlijk een hoop werk, maar het kan voor sommige ouderen ook nadelig uitpakken. Als zij meer kosten maken, dan moeten zij alsnog bijstand aanvragen (en aantonen dat het categoriale bedrag dat zij hebben ontvangen besteed is aan bijzondere kosten).

In onze regio heeft de gemeente Hoorn ervoor gekozen categoriale bijstand te gaan verlenen aan 65 plussers. Hoorn werkt al jaren met een team dat ouderen jaarlijks thuis bezoekt en heeft hierdoor de doelgroep en de gevraagde voorzieningen goed in beeld. Voor Drechterland geldt dit niet. Omdat de doelgroep een stuk kleiner is, zijn de meeste personen wel bekend, maar we hebben nog niet de hele doelgroep binnengehaald. Op grond hiervan is het op dit moment nog niet wenselijk om categoriale bijstand te gaan verstrekken aan deze groep. Om de administratieve lasten te verlichten, kunnen we de procedures vereenvoudigen (minder bonnen) en de draagkrachtperiode verlengen van 1 naar 2 jaar. Zo werken we ook aan vereenvoudiging van regelgeving en administratieve lastenverlichting (zie voorstellen 8 en 9)

voorgesteld wordt de pluspremie voor 65 plussers te handhaven

Hoogte van de premie

De pluspremie wordt eenmaal per jaar uitbetaald en is gelijk aan de normbedragen van de langdurigheidstoeslag.

Voorwaarden voor de pluspremie

- de aanvrager is op het moment van aanvragen 65 jaar of ouder en
- is zelfstandig gehuisvest en
- heeft gedurende een periode van 1 jaar voorafgaand aan de aanvraagdatum een inkomen gehad tot 120% van de toepasselijke bijstandsnorm en
- heeft op de aanvraagdatum geen vermogen boven de wettelijke vermogensgrens.

Aanvragen

De pluspremie wordt op aanvraag verstrekt (of ambtshalve) en er wordt niet voor- of achteraf gecontroleerd of er kosten voor vervanging van duurzame gebruiksgoederen zijn gemaakt.

10 voorgesteld wordt de pluspremie betaalbaar te stellen zonder aanvraag aan personen die de premie het voorgaande jaar al hebben ontvangen

De pluspremie wordt toegekend aan mensen met een inkomen tot 120%. In deze doelgroep, 65 plus, is er geen sprake van inkomensverbetering.

11 voorgesteld wordt de aanvraagtermijn voor de pluspremie uit het beleid te schrappen

In het huidige beleid is bepaald dat de pluspremie alleen in de maand september mag worden aangevraagd. Dit is in strijd met de algemene wet bestuursrecht. In de gemeentegids is deze voorwaarde al geschrapt en men kan dus al het hele jaar door de premie aanvragen.

Hoofdstuk 5 Collectieve ziektekostenverzekering

De collectieve ziektekostenverzekering van gemeenten is een regionaal contract dat is afgesloten met Univé. Drechterland biedt deze voorziening aan sinds 2003. Het contract heeft een onbeperkte looptijd, maar kan tussentijds worden opgezegd. Hier is tot nu toe geen aanleiding voor geweest. De CZG biedt mensen de mogelijkheid een verzekering af te sluiten met een uitgebreider pakket met vergoedingen, zonder dat er voor hen meerkosten aan verbonden zijn. Die extra kosten worden namelijk door de gemeente betaald. De gemeente betaalt per maand een bijdrage in kosten van de aanvullende verzekering (€ 7,25 per volwassene, kinderen betalen geen premie). De kosten bedragen per jaar € 9.500,-.

Per 1 januari 2009 nemen 143 mensen deel aan de voorziening, waaronder 30 kinderen. Wij betalen dus voor 113 mensen de bijdrage in de premie. Van deze groep hebben 50 personen geen uitkering via de gemeente, maar een ander inkomen op minimumniveau. Voor de CZG geldt al een inkomensgrens van 120% van de toepasselijke bijstandsnorm.

12 voorgesteld wordt het contract met Univé voor de collectieve ziektekostenverzekering voort te zetten en in 2010 te evalueren.

Hoofdstuk 6 Schuldhulp

De evaluatie met KNW over de uitvoering over de afgelopen periode wordt op korte termijn gedaan.

Er zullen geen drastische wijzigingsvoorstellen uitkomen, zoals zelf uitvoeren, omdat er onvoldoende tijd is om dit voor te bereiden voor 1-1-2010. Daarbij is er pas vanaf april 2008 gekozen voor uitbesteding aan de KNW.

13 voorgesteld wordt het contract met de Kredietbank Noord-West voort te zetten en het zelf uitvoeren van de schuldhulpverlening in 2010 te onderzoeken.

Hoofdstuk 7 Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Drechterland voert de landelijke regeling uit inzake kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Er is geen apart gemeentelijk beleid gemaakt. De regeling wordt uitgevoerd door de afdeling financiën.

In de regeling wordt uitgegaan van een inkomensgrens van 100% van het minimum (de bijstandsnormen). Mensen met dit minimuminkomen kunnen een verzoek tot kwijtschelding indienen bij de gemeente. De aanslagen (en dus kwijtschelding) bedragen € 211,- voor een alleenstaande en € 301,- voor een (eenouder)gezin.

De vermogensgrens die gehanteerd wordt is veel lager dan de wettelijke grens in de WWB, namelijk 1 maandinkomen plus de premie zorgverzekering. Dit is maximaal € 1200,-. De vermogensgrens in de WWB is € 5.455,- voor een alleenstaande en € 10.910,- voor een alleenstaande ouder en een echtpaar.

Hierdoor komt het voor dat mensen met een bijstandsuitkering niet in aanmerking komen voor kwijtschelding. Dit lijkt een vreemde situatie. Het idee erachter is dat het spaargeld aangewend kan worden voor het betalen van de gemeentelijke belastingen.

Voor mensen met een WWB uitkering geldt dat zij de kwijtschelding slechts een keer hoeven aan te vragen. Hebben zij het jaar daarna nog een uitkering, dan krijgen zij automatische kwijtschelding van de aanslag. Wel wordt elke 3 jaar onderzocht of er geen vermogen is.

In 2008 kregen 52 personen automatische kwijtschelding van de gemeentelijke belasting. Daarnaast krijgen nog ongeveer 65 huishoudens per jaar de kwijtschelding na aanvraag.

De afdeling financiën werkt samen met het Hoogheemraadschap. Een aanvraag voor kwijtschelding bij de een leidt automatisch tot een aanvraag bij de ander. Aanvragen worden over en weer voor elkaar beoordeeld. Het aanpassen van de inkomensgrens zal daarom leiden tot een verstoring van deze samenwerking

Het ministerie van Binnenlandse zaken heeft een wetsvoorstel voorbereid om gemeenten meer ruimte te geven bij het kwijtscheldingsbeleid. *“Dit wetsvoorstel stelt overheden in de gelegenheid ook ondernemers die op bijstandsniveau leven hiervoor in aanmerking te laten komen. Vanuit de Tweede Kamer is hier ook om gevraagd. Het gaat dan uitsluitend om privébelastingen en niet om bedrijfsbelasting. Dit om oneerlijke concurrentie tegen te gaan. Het wetsvoorstel stelt overheden tevens in de gelegenheid om bij de beoordeling van de kwijtscheldingsaanvraag uit te gaan van de ruimere vermogensnormen uit de Wet werk en bijstand. Op dit moment zijn de vermogensnormen voor kwijtschelding lager dan voor bijstand waardoor er bij lokale overheden veel onduidelijkheid bestaat en zij bovendien een extra werklast ervaren.*

Het kabinet wil met dit wetsvoorstel bevorderen dat de uitvoering minder ingewikkeld is en meer burgers gebruik kunnen maken van de kwijtscheldingsmogelijkheden. Dit past in haar aanpak van de belangrijkste knelpunten in dienstverlening aan burgers.” (persbericht 20 mei 2009)

14 voorgesteld wordt geen aanpassingen te doen in het kwijtscheldingsbeleid in afwachting van het wetsvoorstel.

Hoofdstuk 8 Bereiken doelgroep en terugdringen niet-gebruik

Het SCP heeft onderzoek gedaan naar het gebruik van regelingen en het rapport 'Geld op de plank' gepubliceerd. Volgens het SCP is het niet-gebruik te wijten aan:

- de onbekendheid met de regelingen
- de vaak ontorechte gedachte van niet-aanvragers dat zij toch niet in aanmerking komen
- de subjectieve behoefte (men denkt het niet nodig te hebben of slechts voor een korte periode nodig te hebben)
- de tijd en moeite die het aanvragen kost

Het SCP geeft aan dat voorlichting, ondersteuning bij aanvraagprocedures en vereenvoudiging en samenvoeging van regels belangrijk zijn om het gebruik te stimuleren.

Uit de regionale participatietop in Hoorn in 2008 bleek dat ook complexe regels, ontkenning, schaamte, ongeletterdheid of onvoldoende kennis van de Nederlandse taal invloed hebben op het (niet)gebruik van voorzieningen.

Drechterland wil het gebruik van regelingen stimuleren door haar inwoners te informeren via:

Media (persberichten)

Informatiemateriaal (folders, flyers)

Consulenten in loket Wegwijzer en door middel van (preventieve) huisbezoeken

Internet (www.drechterland.nl en verwijzingen naar landelijke informatie over bijstand)

Informatie via derden, zoals de ouderenbonden ende sociale adviesdienst van Wonen Plus.

In 2009 is een start gemaakt met het opnieuw inrichten van de website om mensen beter te informeren. In het kader van het gemeentebrede project dienstverlening, Drechterland @ntwoordt! wordt ook gewerkt aan betere informatievoorziening en bereikbaarheid. Zo moet het mogelijk worden om via Internet aanvragen in te dienen. Hiervoor worden e-formulieren ontworpen. Wanneer deze beschikbaar zijn is er een extra kanaal voor de mensen om bij ons binnen te komen.

Wanneer de voorstellen uit deze notitie door de raad worden aangenomen en het nieuwe beleid wordt ingevoerd, zal een nieuwe folder gemaakt worden. Deze folder zal wijdverspreid moeten worden om de doelgroep te bereiken. Wij denken dan aan scholen, welzijnsinstellingen, buurthuizen etc. Binnen de afdeling zijn ook ideeën geopperd als flyers in een huis-aan-huisblad, bijvoorbeeld in de Middenstander. Het liefst zouden we met "de Bijstandsbus" naar de mensen toe om voorlichting en bijstand te brengen, maar die optie is voor een gemeente als Drechterland wel wat te duur. We kunnen wel wat vaker huisbezoeken afleggen en mensen gevraagd en ongevraagd informeren over de verschillende regelingen.

Door betere voorlichting en een actieve houding, moet het lukken meer mensen uit de doelgroep te bereiken.

Door in te zetten op besparing van de uitvoeringskosten door vereenvoudiging van de regels, zoals het verlengen van de draagkrachtperiode en het inzetten van categoriale bijstand, kan vooralsnog het huidige personeel worden ingezet voor het afhandelen van de extra aanvragen.

Hoofdstuk 9 Wensen en mogelijkheden

Een van de belangrijkste uitgangspunten van deze notitie is het voorstel de inkomensgrens voor alle voorzieningen gelijk te trekken naar 120%. Voor de collectieve ziektekostenverzekering, de pluspremie en de langdurigheidstoelage wordt deze grens al gehanteerd. Dit betekent dat het voorstel voornamelijk gevolgen heeft voor de bijzondere bijstand.

De participatie van burgers staat voorop en dan vooral die van kinderen. Daarom worden in deze notitie voorstellen gedaan om gezinnen met kinderen extra te ondersteunen.

Financiële consequenties

In 2006 telde de gemeente Drechterland 7100 huishoudens. Van deze huishoudens hadden 212 een inkomen van 100% van het wettelijk minimum. 458 huishoudens hadden een inkomen tot 120%. Dit is meer dan een verdubbeling van het aantal huishoudens dat in aanmerking zou kunnen komen voor bijzondere bijstand. Een aantal zal geen recht hebben in verband met andere voorwaarden dan de inkomensgrens, zoals de vermogensgrens of een voorliggende voorziening. Voor het berekenen gaan wij voor het gemak uit van 2 keer zoveel huishoudens.

In principe zouden wij dan kunnen zeggen dat er 2 keer zoveel bijzondere bijstand verstrekt kan gaan worden. Er moet echter ook rekening gehouden worden met de keuzevrijheid van de burger en de vastgestelde onbekendheid bij mensen van de regelingen. Daarbij is bijzondere bijstand mogelijk voor veel verschillende kosten en is de hoogte van de te verstrekken bijstand slecht te voorspellen. We gaan daarom uit van de verstrekte bedragen in 2008 en van het te verwachten en het maximaal te bereiken aantal huishoudens in 2010.

In 2008 werden 92 aanvragen bijzondere bijstand ingediend, 43 aanvragen langdurigheidstoelage en 45 aanvragen pluspremie, in totaal 180 aanvragen. Het is heel waarschijnlijk dat hier sprake is van overlapping (mensen die zowel LDT als bijzondere bijstand ontvangen, bijvoorbeeld). We rekenen daarom met 120 aanvragen. Dit zou betekenen dat wij in 2008 ongeveer 50% van de doelgroep hebben bereikt.

Bij de langdurigheidstoelage is dit overigens 33%, omdat in 2008 strengere eisen werden gesteld, zoals 5 jaar met minimum inkomen en niet werken. Voor 2009 zijn deze regels verruimd.

Door het verruimen van de inkomensgrens wordt zoals gezegd de doelgroep groter. Wij verwachten het eerste jaar 10% van deze mensen te bereiken (24 aanvragen). Daarnaast zetten wij in op betere voorlichting en informatie waardoor wij hopen nog eens 10% extra mensen van de totale doelgroep te bereiken (46 aanvragen). Met een gemiddeld bedrag van € 570,- per jaar per aanvrager worden de kosten geschat op bijna € 40.000,- in 2010.

Het bevorderen van participatie van kinderen kan door het verstrekken van categoriale bijstand. Bijvoorbeeld door het verstrekken van een "brugklaspremie", eenmalig in het jaar dat het kind naar het voortgezet onderwijs gaat. Het kan ook op individuele basis, door bijvoorbeeld bijstand te verlenen voor een computer. Zoals gezegd gaat de voorkeur uit naar bijzondere bijstand voor een computer. In deze tijd onmisbaar voor de middelbare scholier.

In 2006 telde Drechterland 260 kinderen tot 18 jaar die opgroeien in minimagezinnen (tot 120%). Het is niet bekend hoeveel hiervan per jaar de overstap maken van de basisschool naar het voortgezet onderwijs. Een computer wordt alleen op aanvraag verstrekt en daarbij hebben veel gezinnen er al een. Als we uitgaan van 5 aanvragen per jaar gaat het om een bedrag van € 3.800,-

Ook categoriale bijstand wordt op aanvraag verstrekt. Voor het eerste jaar gaan wij uit van een bereik van 50% van de gezinnen met kinderen. Betekent voor 2010 een extra bedrag van € 19.500,-.

Uitgaven bijzondere bijstand in 2008:

Uitgaven bijzondere bijstand		92.164
Inkomsten (aflossing leningen)	-15.456	76.708
Tang/Spekman (50 euro)	-8.150	
Totaal bijzondere bijstand		<u>68.558</u>

Kosten totaal

Ten opzichte van de begroting 2009 ontstaat het volgende beeld.

	2009	2010
Bijzondere bijstand	95.000	108.500
Categoriale bijstand kinderen		19.500
Collectieve verzekering	10.000	12.000
Schuldhulp	35.000	35.000
Kwijtschelding belasting	39.000	39.000
Jaarlijkse kosten minimabeleid	<u>179.000</u>	<u>214.000</u>

Wanneer wordt ingestemd met alle voorstellen hier genoemd, zal € 35.000,- meer begroot moeten worden voor het minimabeleid.

Minimaregelingen in de begroting

Om de uitgaven voor minimabeleid overzichtelijker te krijgen in de begroting waardoor dit beter gevolgd en gestuurd kan worden, wordt voorgesteld deze regelingen onder te brengen onder 1 post in de begroting, te weten "minimabeleid". Daaronder kunnen de verschillende regelingen benoemd worden. Op deze manier zijn de ontwikkelingen in de uitgaven in het kader van het minimabeleid in een oogopslag te zien.

15 voorgesteld wordt de begroting aan te passen en een post Minimaregelingen op te nemen.

Voorstellen

Om u een goed overzicht te verschaffen staan alle voorstellen uit deze notitie hieronder nogmaals opgesomd. Wij vragen u akkoord te gaan met het volgende

Voorstellen met betrekking op de bijzondere bijstand

- 1. de inkomensgrens wordt verhoogd van 100 naar 120%.*
- 2. er wordt geen drempelbedrag ingevoerd*
- 3. de administratieve drempel wordt niet meer in het beleid opgenomen*
- 4. aan gezinnen met kinderen wordt, voor die kinderen een pc verstrekt in het jaar dat zij naar het voortgezet onderwijs gaan (1 PC per gezin)*
- 5. aan gezinnen met kinderen, die 3 jaar of langer een inkomen hebben op minimumniveau, wordt jaarlijks een (categoriale) premie verstrekt van € 150,00 per jaar vanaf het jaar dat het kind naar het basisonderwijs gaat.*
- 6. de draagkrachtperiode voor aanvragen bijzondere bijstand voor periodieke kosten wordt verruimd van 1 naar 2 jaar.*
- 7. ook voor aanvragen bijzondere bijstand voor incidentele kosten wordt de draagkrachtperiode vastgesteld op 2 jaar.*
- 8. aan chronisch zieken en gehandicapten blijven wij individuele bijzondere bijstand verstrekken en niet categoriaal*
- 9. de pluspremie voor 65 plussers wordt gehandhaafd*
- 10. de pluspremie wordt betaalbaar gesteld zonder aanvraag aan personen die de premie het voorgaande jaar ook hebben ontvangen*
- 11. de aanvraagtermijn voor de pluspremie wordt uit het beleid geschrapt*
- 12. het contract met Univé voor de collectieve ziektekostenverzekering wordt voortgezet en in 2010 geëvalueerd.*
- 13. het contract met de Kredietbank Noord-West wordt voortgezet en het evt. zelf uitvoeren van de schuldhulpverlening wordt in 2010 onderzocht. .*
- 14. er worden geen aanpassing en gedaan in het kwijtscheldingsbeleid in afwachting van het wetsvoorstel van het ministerie van binnenlandse zaken*
- 15. de begroting wordt aangepast en er wordt een post Minimaregelingen in opgenomen.*